

Robert Benchley diye biri:

Yazmaya yeteneğimin olmadığını anlamam onbeş senemi aldı ama o zamana kadar çok meşhur olduğum için bırakamadım.

Acaba ben de böyle olur muyum? Meşhur kısmı değil, *yeteneğin olmadığını anlama* kısmı. Meşhur olmak için yetenek (ve yeteneksizlikten) daha fazlası gerektiği için, hiçbir zaman böyle bir sorunum olacağını sanmıyorum ancak hayatın boyunca uğraştığın bir konuda, gittiğin yolun arpa boyu olduğunu anladığında ne yaparsın?

Bu sadece yazmaya mahsus değil. Yaşamının her türlü böyle, iyi bir baba olmayacağını anlamak için mesela baba olman gerekiyor veya iyi bir mühendis olmadığını anlamak için mühendis.

İnsanların birbirlerine verdikleri tavsiyeler mi daha yarım, yoksa kendine verdiği tavsiyeler mi? Kimi *kişisel gelişim* zevatı der ki, işte insan belli bir konuda yeteneği olduğuna inanırsa, onu gerçekleştirebilir. Buna benzer laflar. Bu doğru mu gerçekten? Mesela ben tiyatrocı olsaydım, muhtemelen çok kötü, kütük gibi bir tiyatrocı olurdum, kendime inanmam veya tiyatroculuğa özenmem yeteneksizliğimin üstesinden gelir miydi?

Son zamanlardaki moda, insanların belli bir konuda 10.000 saat çalıştıklarında uzman olabildiklerini söylemek. Malcolm Gladwell meşhur etti bu fikri. Ancak geçen dinlediğim Freakonomics'te, bu fikri ilk öne sürenin aslında herhangi bir onbin saat değil, *şuurlu* onbin saatten bahsettiğini ve *şuurlu*, yani, yanlışlarının farkında olup, bunları düzeltmeye harcayarak geçirilen daha kısa zamanın da yeterli olabileceğini ancak *şuursuzca* yapılan, biteviye tekrara dayanan bir faaliyetin, değil onbin saat, yirmibin saatte bile insanı uzmanlaştırmayacağını söylüyorlardı.

O halde, çalışmak mı, yetenek mi, sorusuna her zaman kolay bir cevap veremiyoruz. Çünkü insanların yanlış yapmaya ve bu yanlışları görüp, kendilerini geliştirmeye ayırdıkları zamanın, çalışıyor göründükleri zamana oranını bilmiyoruz. Belki de yetenek dedikleri sadece bu yanlışlarının üstesinden gelebilecek kadar sabırdır, kendini binlerce saat aptal gibi hissettiğin halde devam etmek.